

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 3 po południu z wyjątkiem dni poświęconych.
Numer pojedynczy kosztuje 20 gr.
Biuro Redakcji i Administracji ul. Karmelicka 13 (Omach Województwa). — Listy należy francuski.
Reklamacje otwarte wolne od opłaty.
Kolej Redakcji 21—18. — Administracji 21—17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11—12.

Prenumerata

miejskowa	zamiejscowa
miesięcznie bez dostawy 4.80	miesięcznie z przesyłką pocztową 5.30
miesięcznie z dostawą do domu 5.30	
Za granicą 7.00 Zł.	

Ceny ogłoszeń: Za 1 wiersz milimetry 1 szpaltowy (szerokości 35 m/m) w ogłoszeniach zwykłych (za tekstem) 15 gr.; za 1 wiersz milimetry 1 szpaltowy (szerokości 70 m/m) w nadstawach i nekrologii 40 gr.; w kronice, repertuarze, na stronach tekstowych, w dziale gospodarczym i paski na stronach tekstowych 60 gr.; po kronice 50 gr.; na 1-szej (pod nagłówkiem) 80 gr.; drobne ogłoszenia za słowo 10 gr.; drobne ogłoszenia kupno i sprzedaż za słowo 15 gr. Cała strona: ogłoszeniowa 400 zł., tekstowa 600 zł., pierwsza (pod nagłówkiem) 800 zł. Ogłoszenia zamiejscowe 30% droższe.
P. K. O. 141.690.

Perspektywy handlu z Sowietami.

Kraj, zajmujący nieomal jedną szóstą części kuli ziemskiej, o wielu dziesiątkach milionów ludności, kraj o wygórzonych wojną rynkach przemysłowych a zarazem o nieprzebranym bogactwie dóbr naturalnych, kraj przedstawiający przez to najrozsławniejsze widoki importu i eksportu, — sifa rzeczy musi ciągnąć ku sobie uwagę gospodarczą świata całego, szukającego terenów swej ekspansji gospodarczej już w formie importu a jeszcze więcej w tej tak cchiwie dziś pożądanej formie eksportu. I faktem jest, że tego to ponętnego rynku zbytu właściwie my jesteśmy jedynym bezpośrednim sąsiadem, wchodzącym w rachubę jako poważny kontrahent; odmówić bowiem bezsprzecznie należy tej roli słabym i politycznie i gospodarczo wszystkim innym europejskim i azjatyckim bezpośrednim sąsiadom Rosji.

Zagadnienie handlu z Rosją budzi od pierwszych chwil powojennych najwyższe wszędzie zainteresowanie; to tak popularne w Niemczech „Russlandsgeschäft“ pchnęło w Rosję trzystamilonowe kredyty; najbardziej spekulacyjny z spekulantów Nowego Świata Harriman poszedł szukać szczęścia na Kaukazie, topiąc w nim dziesiątki milionów dolarów; przyznać trzeba, że i nasza myśl gospodarcza sięga raz poraz ku niezmiernym przestrzeniom Rosji, czego najlepszym dowodem jest ostatnia wycieczka przemysłowców polskich do państwa Sowieckiego.

Nawiązanie jednak normalnych stosunków handlowych między ZSSR. a nie tylko Polską, lecz całym światem, napotykało dotychczas na jedną istotną przeszkodę, po stronie Sowieckiej istniejącą: na głębokie różnice ustrojowe i gospodarcze panujące między tym krajem a resztą świata cywilizowanego. W omawianej tu przez nas dziedzinie uwydatniają się te różnice w przestrzeganej, przynajmniej formalnie i oficjalnie zasadzie monopolu handlu zagranicznego, zasadzie będącej wynikiem zupełnie speyficznego stanowiska, jakie ZSSR. zajmuje w organizmie politycznym i gospodarczym świata oraz z zupełnie specjalnych celów, które kierownicy tego państwa sobie zakreśli. Mimo to jednak godzi się zastanowić nad tem, czy przecie nie otwierają się — chociażby dalekie — perspektywy nawiązania pewnego handlowego kontaktu z Rosją sowiecką.

Problem ten rozpatruje w sposób ciekawy w ostatnim numerze „Przeglądu Gospodarczego“ p. dr. Tadeusz Lychowski w artykule p. t. „Zagadnienia stosunków handlowych z ZSSR“. Autor analizuje w tym artykule specjalnie stosunki handlowe niemiecko-rosyjskie i na tle rozwoju tych stosunków stwierdza kategorycznie, że w polityce handlu zagranicznego Sowieckich przygotowuje się obecnie zasadniczy przewrót. Przewrót ten znamionować będzie — aczkolwiek narazie jeszcze powolne — przejście od zasady monopolu handlu zagranicznego do zasady kontyngentowania importu a więc uniezależnienia go w pewnej mierze od kadorazowej woli czynników rządowych. Przejście to, które miało już preiudykaty w traktatach rosyjsko-tatarskim i rosyjsko-perskim, ujawni się niewątpliwie narazie tylko w stosunkach niemiecko-rosyjskich, ale będąc zarazem poważnym wyłomem w dotychczasowych metodach handlu zagranicznego Rosji, otworzy szerokie nadzieje i widoki i dla innych przyszłych kontrahentów.

Na przebieg rokowań handlowych rosyjsko-niemieckich — jakkolwiek one nas

Dzień 7 października minął w Austrii spokojnie.

Wiedeń, 7 października. (PAT.). Manifestacje w Wiener-Neustadt miały przebieg spokojny i odbyły się według programu ułożonego przez stronnictwa i władze polityczne. Przedpołudniem odbył się pochód Heimwehry, w którym wzięło udział około 18.000 ludzi. Przed gmachem Akademii wojskowej ustawili się postawie chrześcijańsko-narodowi. Oddziały Heimwehry przedfilowały przed nimi. O godz. 10.30 ostatnie oddziały opuściły rynek główny. Po defiladzie oddziały Heimwehry ustawiły się na Turnplacu, gdzie odbyła się uroczysta Msza św., poczem przywódca Steindler i inni wygłosili przemówienia. Manifestacja zakończyła się o godzinie 12.45 w południe.

O godzinie 12 w południe odbyła się manifestacja Schutzbundu. W uroczystości wzięł udział burmistrz Wiednia Seitz i inni

przedstawiciele partii socjalistycznej. Następnie odbyły się wiece, na których przemawiali socjalistyczny członek rządu krajowego Welmer i burmistrz Wiener-Neustadt Offenbock. Po wiecach nastąpił pochód w którym wzięły udział oddziały Schutzbundu i socjalistycznych organizacji zawodowych. Odjazd uczestników obchodu odbył się bez żadnych wydarzeń.

Wczorajszej nocy władze policyjne aresztowały kilkudziesięciu komunistów, którym skonfiskowano broń. W Wiener-Neustadt i okolicy aresztowano 200 komunistów. W Wiedniu panował dzisiaj zupełny spokój. Dziś wyjechały z Hottendorfu do Wiener-Neustadt oddziały komunistów. Władze policyjne nie dopuściły ich do miasta i odesłały z powrotem do Hottendorfu.

W Z. S. S. R. ściągają podatek zapomocą kary cielesnej.

Ryga, 7 października. (A. T. E.). Władze sowieckie w Izewsku na tle ściągania podatku rolnego i przymusowej sprzedaży pożyczki sowieckiej zastosowały względem opornych włościan karę cielesną. W gminie Noryńskiej egzekucji tej dokonano na 112

włościanach. Bicie odbywało się w obecności miejscowego sovietu. Fakt ten wywołał wielki ferment wśród włościan. Władze centralne zarządziły nowe wybory do sovietu w Izewsku.

Wiece w Warszawie i Toruniu jako odpowiedź Hindenburgowi.

Warszawa, 8 października. (Tel. wł.). Na wiecu, zorganizowanym przez Z. O. K. Z. w dniu 7 b. m. w sali kina Coloseum w Warszawie przyjęto następującą rezolucję: „Zebrani na wiecu protestacyjnym w stolicy w dniu 7 października, w sali kina Coloseum wyrażają energicznie protest przeciwko obecnym antypolskim wystąpieniom prezydenta Rzeszy niemieckiej w czasie ostatniego jego pobytu na Śląsku a w szczególności przeciwko mowie wygłoszonej dnia 18 września br. w Opolu. W zapewnieniu prezydenta Hindenburga, że naród niemiecki nigdy nie zrozumie przyznania większej części Górnego Śląska Polsce i rozdarcia okręgu przemysłowego na dwoje oraz w oświadczeniu końcowym, że tego, co oderwano od Niemiec nie można zapomnieć, ani przeboleć, wiec musi się dopatrywać świadomej groźby pod adresem Państwa Polskiego. Traktat pokojowy pozostawił poza granicami Państwa Polskiego w obrębie Rzeszy niemieckiej cały Śląsk Opolski, pogranicze poznańskiego i Pomorza, Warmii i Mazury, tj. tereny zamieszkałe przez 800.000 tubylczej ludności polskiej. Mimo niewątpliwych i słusznych swych pretensji do tych terenów, Polska lojalna wobec wziętych na siebie zobowiązań międzynarodowych, ożywiona pragnieniem nawiązania normalnych stosunków sąsiedzkich i dbała o utrzymanie pokoju europejskiego, nigdy po te ziemie rak nie wyciągała. Wobec jednak groźby ze strony czynników niemieckich, zebrani wzywają Rząd polski, aby przeciwstawił się wszelkim zakusom na nasze granice zachodnie i wystąpił z całą sta-

obecnie bezpośrednio nie dotyczą — musimy tedy baczną kierować uwagę, wysiłki, jakie gospodarze sfery Niemiecłożyć będą w owe uciążliwe targi o zdobycie rynku sowieckiego, — mogą się stać dla nas źródłem bogatego doświadczenia i mogą się nam przydać możliwie już w czasie niedalekim.

nowością przeciwko atakom niemieckim, które doprowadzić mogą do zaktócenia pokoju powszechnego. Zebrani przyrzekają Rządowi, że w obronie całości Rzeczypospolitej nie będą oszczędzili sił i mienia, a w razie potrzeby podatku krwi. Zebrani przysięgają nieść pomoc materialną i moralną rodakom z za kordonu, jako tym, którzy będąc ostoją polskość na zachodnich granicach są narażeni na ciągłe prześladowania niemieckie i wynarodowienie. Zebrani zobowiązują się dostarczyć stałej pomocy materialnej przedewszystkiem na utrzymanie szkolnictwa polskiego w Niemczech, które na tamtych terenach ściągane jest jako pospolite przestępstwo. Wzywa się wszystkich obywateli oraz instytucje społeczne, oświatowe i gospodarcze, do wyłożonej pracy na wszystkich polach, aby w razie niebezpieczeństwa, jakie ze strony Niemiec grozi nam stale, móc w sposób godny naszym tradycjom historycznym na każdym polu odpowiedzieć.

Toruń, 8 października. (Tel. wł.). Dnia 7 b. m. o godzinie 12 w południe, na Rynku staromiejskim w Toruniu odbył się wielki wiec protestacyjny, zwołany przez Z. O. K. Z., Związek Stow. b. wojskowych i t. d., na którym, po przemówieniach przyjęto rezolucję i odśpiewano Rotę. Rezolucja wyraża oburzenie społeczeństwa pomorskiego z powodu prowokacyjnego wystąpienia prezydenta Niemiec Hindenburga dla całości Rzeczypospolitej, przyczem stwierdza, że społeczeństwo polskie lojalnie przyjęło rozstrzygnięcie traktatów, które pozostawiły setki tysięcy naszych rodaków w granicach Niemiec. Rezolucja stwierdza w dalszym ciągu: „domagać się jednak będziemy zwrotu reszty ziem polskich, jak Śląsk Opolski, Warmii i Mazur, o ile oficjalne czynniki niemieckie nie zaprzestaną wysuwać bezpodstawnych roszczeń wobec Śląska i Pomorza“.

Po wiecu odbył się pochód, który w liczbie kilku tysięcy osób udał się przed konsulat niemiecki, gdzie odśpiewano Rotę.

RADA GABINETOWA.

Warszawa, 7 października. (PAT.). We wtorek o godz. 12:30 w południe odbędzie się posiedzenie Rady Gabinetowej, na którym rozpatrzony zostanie budżet państwowy na rok 1929/30.

NAJWYŻSZE ODZNACZENIE RUMUŃSKIE DLA MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO.

Warszawa, 7 października. (PAT.). W dniu 30 września b. r. na uroczystym przyjęciu w Poselstwie polskim w Bukareszcie, szef protokołu dyplomatycznego rumuńskiego wręczył Marszałkowi Piłsudskiemu łańcuch do orderu Karola, najwyższe odznaczenie Rumunii, pułk. sztabu generalnego Beckowi odznakę II. kl. orderu Korony Rumunii, pułk. drowi Woyczyńskiemu i pułk. Wendzie Krzyże Komandorskie orderu Gwiazdy Rumunii, wreszcie kap. Sokolowskiemu Krzyż orderu Korony Rumuńskiej.

PRZYJĘCIE W ŁAZIENKACH.

Warszawa, 7 października. (PAT.). Dziś wieczorem odbyło się w Pałacu Łazienkowskim przyjęcie wydane na cześć członków Rady administracyjnej Międzynarodowego Biura Pracy przez Prezesa Rady Ministrów prof. Bartla.

BUDŻET M. S. WOJSK.

Warszawa, 7 października. (PAT.). Dnia 6 b. m. odbyła się w Belwederze konferencja, w której wzięł udział Prezes Rady Ministrów Bartel, Minister Spraw Wojskowych Marszałek Piłsudski i Minister Skarbu. Na konferencji ustalono zasady budżetu Min. Spraw Wojskowych.

PODRÓŻ INSPEKCYJNA MINISTRA KWIATKOWSKIEGO.

Warszawa, 8 października. (Tel. wł.). Dnia 19 bm. p. Minister Przemysłu i Handlu, inż. Kwiatkowski udaje się w podróż inspekcyjną do Tarnowa i Chorzowa. Towarzyszyć mu będą wyżsi urzędnicy Ministerstwa. Powrót do Warszawy p. Ministra nastąpi dnia 23 bm.

„POLSKA SWEMU OBROŃCY“.

Warszawa, 8 października. (Tel. wł.). Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów wszyscy uczestnicy walk w latach 1918/20 otrzymają medal wojskowy, przedstawiający z jednej strony orła z krzyżem Virtuti Militari na piersiach, z drugiej zaś napis: „Polska swemu obrońcy“. Medal wykonany będzie w brzoźnie i posiadać ma wielkość 35 mm. Mennica państwowa przystąpiła już do bicia tego medalu, tak, że pewna ilość sztuk będzie oddana do dyspozycji Rządu na dzień 11 listopada rb.

30 MILJONÓW NA BUDOWĘ DRÓG I MOSTÓW.

Warszawa, 8 października. (AW). Ministerstwo Robót Publicznych przeznaczyło w preliminowanym na rok 1929/30 budżecie 30 milionów złotych na budowę dróg i mostów. Według planu budowy dróg i mostów na terenie całego kraju najintensywniej mają być budowane drogi i mosty na Kresach wschodnich.

POSIEDZENIE RADY NACZELNEJ STRONNICTWA NARODOWEGO.

Warszawa, 8 października. (AW). Odbyło się tu posiedzenie rady naczelnej stronnictwa narodowego. W obradach brał też udział Roman Dmowski. Po dyskusji nad programem stronnictwa, referowanym przez prof. Rybarskiego wybrany został prezesem rady naczelnej i stronnictwa Joachim Bartoszewicz. Do Prezydium rady weszli m. in. prof. Dubanowicz i ks. Czetwertyński.

Wyciągi kandydatów.

O ile relacje korespondentów europejskich w Ameryce stwierdzały dotąd zgodnie, że szanse kandydata republikańskiego Hoovera są większe, o tyle w obecnych horoskopach zaznacza się wzrost szans demokracji Alfreda Smitha. Wprawdzie nadal zwycięstwo republikańskie uważa się za bardzo prawdopodobne, jednak nawet optymiści pod tym względem przypuszczają, że szanse demokratyczne są obecnie większe niż kiedykolwiek i że o zwycięstwie republikańskim może zdecydować niewielka stosunkowo ilość głosów. Mówi się obecnie już że demokracja Smitha, reprezentuje typ polityki samodzielnego, śmiałego i popularnego, którego ostatnim wybitnym przedstawicielem w Ameryce był republikanin Teodor Roosevelt.

Smith, w przeciwieństwie do Hoovera, wyszedł z ludu, jest synem ubogiej emigranckiej rodziny, która pochodzi z Irlandji. Jest doskonałym mówcą i agitatorom i ma przysłowiowe szczęście, którego dowodem jest, że pięć razy z kolei wybrany został gubernatorem Nowego Jorku. Popularność jego wśród robotników jest bardzo znaczna. Zapowiedź, że usunie częściowo ograniczenia imigracyjne, kłepujące przyływy elementów nie-północnych pozyskały mu sympatie żywołów polskich, włoskich i innych. Smith również oświadcza się za zniesieniem praw, przeciwdziałających strajkom.

Równocześnie kandydat demokratyczny dba o pozyskanie sympatii rolników, którzy w Stanach środkowych i wschodnich stanowili dotąd pewne oparcie stronnictwa republikańskiego. Rolnicy niezadowoleni są z polityki prezydenta Coolidgea, który udaremnił przeprowadzenie wniosków, mających na celu pospieszenie z pomocą rolnictwu. Smith zapowiada politykę pomocy dla rolnictwa, które uważa się za pokrzywdzone w stosunku do przemysłu.

Ale najaktualniejszym można powiedzieć, momentem obecnej akcji wyborczej jest sprawa prohibicji, która w znacznej części wpłynęła na stosunek szans wyborczych. Smith okazał się i pod tym względem politykiem bardzo śmiałym i samodzielnym. Wbrew opinii Stanów południowych, głosujących ławą na demokratów i opowiadających się za prohibicją, uniemożliwiająca pijaństwo wśród robotników murzyńskich, kandydat demokratyczny oświadczył się nie dwuznacznie za zniesieniem prohibicji, jako ustawy, której się na serjo nie przestrzega i która wskutek tego jest źródłem niestychanej korupcji.

Prezydenta Stanów Zjednoczonych wy-

bierają specjalnie w tym celu powołani elektorzy, których przypada tylu na każdy stan, ilu on liczy posłów i senatorów. Większość decyduje o wyborze elektorów i wskutek tego większość wyborców prezydjalnych, a więc i sam prezydent, może mieć za sobą mniejszość ogólnej liczby głosujących. Dlatego też strategia wyborcza kandydatów zmierza do tego, aby zdobyć Stany posiadające największą ilość elektorów; należy do nich Nowy Jork z 45 głosami, którego Smith jest gubernatorem. Demokraci szanse największe mają na zachodzie i na południu, w środku Stanów i na wschodzie przeważają republikanie.

Co dziesięć lat przypada nowy podział między poszczególne stany mandatów poselskich, senatorskich i elektorów przy wyborach prezydjalnych. Nowy ten podział

miał nastąpić w r. 1920, republikanie jednak zdołali udaremnić jego przeprowadzenie. Demokraci na wypadek swojej klęski, opierając się na tem niewykonaniu przepisu konstytucyjnego, gotowi zażądać unieważnienia wyborów na prezydenta.

Alfred Smith jest w bardzo dobrych stosunkach z wielkim przemysłem i kapitałem. Szefem jego sztabu wyborczego jest John Raskob, kierownik General. Motors, który byłby na wypadek zwycięstwa demokratów przyszłym ministrem skarbu. Owen D. Young, twórca planu Dawesa i kierownik General Electric uchodzi również za kandydata demokratycznego do jednego z najwyższych stanowisk w państwie. Ze przyjaźni i poparcie możnych tego świata szans Alfreda Smitha nie zmniejszają, to jest rzeczą pewną.

(i).

Z pobytu dziennikarzy polskich w Gdańsku.

Gdańsk, 7 października. (PAT.). W czasie śniadania wydanego przez Ministra Strassburgera na cześć wycieczki dziennikarzy polskich, po przemówieniu Ministra Strassburgera oraz redaktora Beaupre, zabrał głos prezes Związku Dziennikarzy niemieckich w Gdańsku v. Wieberg. Mówca wyraził Ministrowi Strassburgerowi w imieniu prasy niemiecko-gdańskiej serdeczne podziękowanie za jego słowa zwrócone pod adresem tej prasy, której zadaniem jest — jak wszędzie — obiektywne traktowanie wszelkich zagadnień. Dalej mówca wyraził gorące pragnienie, aby wizyta dziennikarzy polskich w Gdańsku przyczyniła się do zrozumienia specjalnego charakteru konieczności życiowych Wolnego m. Gdańska i jego mieszkańców. Kończąc, mówca wniósł toast na cześć kolegów z prasy polskiej, wyrażając zarazem nadzieję, że jej odwiedziny w Gdańsku doprowadzą do rezultatu, do jakiego dążą obie strony. Po śniadaniu u Ministra Strassburgera, uczestnicy wycieczki w towarzystwie członków polskiej i gdańskiej delegacji Rady Portu zwiedzili na pokładzie holownika port gdański.

Następnie uczestnicy wycieczki obecni byli na herbatce, wydanej przez zarząd gminy polskiej i młodzież szkolną w Gdańsku, na której zapoznali się z przedstawicielami ludności polskiej Wolnego Miasta.

Wieczorem Senat Wolnego Miasta podejmował uczestników wycieczki obiadem w salach piwnicy ratuszowej. W obiedzie tym wzięli udział: Komisarz Generalny Rzeczypospolitej Minister Strassburger, członkowie polskiej delegacji do Rady Portu, przedstawiciele miejscowej prasy polskiej i t. d. Obecny był również prezydent

Senatu Sahn z gronem senatorów, przedstawiciele gdańskiej delegacji do Rady Portu oraz liczne grono dziennikarzy niemiecko-gdańskich. Podczas obiadu wygłosił przemówienie prezydent Senatu Sahn, witaając w imieniu rządu Wolnego Miasta serdecznie przedstawicieli prasy polskiej. W fakcie przyjazdu dziennikarzy polskich — oświadczył między innymi prezydent Sahn — Senat widzi dowód, że polityka jego mająca na celu pokojową współpracę z Rządem polskim, znajduje w prasie polskiej zrozumienie, na które zasługuje. „Mam nadzieję — oświadczył dalej mówca, — że polityka ta, która w ubiegłych latach osiągnęła tyle cennych sukcesów, dozna w większym, niż dotąd stopniu poparcia ze strony prasy polskiej bez różnicy kierunków politycznych. Wolne miasto Gdańsk, ze szczególnym zainteresowaniem odnosi się do rozwoju portu i dąży do jego rozbudowy w każdym kierunku tak, aby port gdański w każdym czasie mógł spełniać nałożone na niego traktatami zadania, aby był w pełni wywozowym i przywozowym portem Polski. Na jedno chce jeszcze zwrócić uwagę. Minister Strassburger oświadczył dzisiaj, że Rząd Rzeczypospolitej Polskiej uznaje nie tylko gospodarcze, ale i kulturalne interesy ludności Gdańska. Przyjmujemy z zadowoleniem te słowa, ponieważ poruszają one sprawę, która nam szczególnie leży na sercu, czyli wyrażając się dokładniej, chodzi o utrzymanie niemieckiego charakteru Wolnego m. Gdańska. Uzasadniona дума co do swej własnej narodowości i kultury musi się liczyć z poszanowaniem obcych narodowości i obcych kultur“. W końcu prezydent Sahn wyraził życzenie, aby odwiedzi-

ny dziennikarzy polskich przyczyniły się do tego, by Polska i Gdańsk, sąsiadujące ze sobą, zbliżyły się jak najbardziej do tych ideałów i w tym sensie wniósł toast.

Podkreślić należy, że wczoraj po raz pierwszy na oficjalnym przyjęciu, wydanym przez Senat gdański, przemówienie przedstawiciela Senatu W. Miasta a w tym wypadku jego prezydenta Sahmą przetłumaczone zostało przez urzędnika Senatu na język polski.

W odpowiedzi na przemówienie prezydenta Sahmą zabrał głos w imieniu wycieczki redaktor Beaupre, który podkreślił, że Naród polski odnosi się do Gdańska z tradycyjną sympatią. W Polsce nie istnieją żadne dążności do naruszania charakteru Gdańska. Równocześnie Naród polski oczekuje, że obywatele gdańscy narodowości polskiej korzystać będą z pełnego zagwarantowanego im traktatami równouprawnienia. Redaktor Beaupre zakończył toast na pomyślność rozwoju Wolnego miasta Gdańska.

W dniu dzisiejszym wycieczka udała się do Gdyni, gdzie, po wysłuchaniu dłuższego referatu na temat budowy portu w Gdyni, wygłoszonego przez kapitana portu Zaleskiego, zwiedziła na holowniku szczególnie port gdyński. Po powrocie do Gdańska wycieczka obecna była na śniadaniu, wydanym przez delegację polską do Rady Portu, podczas którego wygłoszono serdeczne przemówienie. Następnie uczestnicy udali się na herbatkę wydaną w salach klubu kulturalnego przez Związek dziennikarzy niemieckich w Gdańsku. O godzinie 22 wycieczka odjechała z powrotem do Warszawy.

ODZNACZENIE „POLSKĄ ODRODZONA“ DELEGATÓW M. B. P.

Warszawa, 7 października. (PAT.). Dnia 7 b. m. Minister pracy i opieki społecznej, dr. Jurkiewicz dekorował Wielką Wstęgą Orderu Odrodzenia Polski prezesa Rady administracyjnej Międzynarodowego Biura Pracy p. Artura Fontaine, krzyżami komandorskimi z gwiazdą delegata japońskiego do Rady administracyjnej p. Akio Kasane i delegata Finlandji p. Mannio, oraz krzyżami komandorskimi delegata Szwecji p. Artura Molelina i delegata Czechosłowacji Jana Brableca.

POPIERAJCIE

L. O. P. P.

STEFANJA ŁOBACZEWSKA.

Szósty Festiwal Międzynarodowego Towarzystwa Muzyki Współczesnej.

Siena, we wrześniu 1928 r.

I.

Zadrżały w posadach stare mury Sieny, ciche jej, wąskie uliczki i sklepione podcienia zanoiły się wielotysięcznym tłumem i rozbrzmiały różnorodnym rozgwarem i rykiem trąby samochodowej, a w atmosferę rozmodlenia i kontemplacji, w której pograżyły się od wieków zastępy jej Madonn i Świętych wdarł się dyssonans dziki i gwałtowny: oto wrota gotyckich pałaców miały się dziś otworzyć, by dać gościć jakże obcej im dalekiej sztuce XX wieku reprezentowanej na VI. Festiwalu Międzyn. Tow. Muz. Współcz. Trudno rzeczyć o większy kontrast w całym nastawieniu psychiki społeczeństwa, czy indywidualium, o większą różność treści i formy, techniki i środków! W kontakcie ze sztuką prymitywów sienieńskich, gubiącą się w rozważaniach metafizycznych, szukającą wyrazu dla tego, co jest pięknem nie z tego świata i akcentującą na każdym kroku niewystarczalność materji, muzyka XX. wieku wydała się jakimś krzyżującym nieporozumieniem, niepotrzebną zabawką umysłu ludzkiego, któremu dziś może nauka i technika winny zastąpić dreszcz dawnych umiesień artystycznych, a który niezupełnie jeszcze świadom swego postępowania, na darmo mozoł się w walce o nowe środki wyrazu na terenie, mającym pozostać dlań raz na zawsze „Terra incognita“. To też nierozumiejąca języka, którym ta sztuka przemawia, drżące i nawpół obłąkane ze strachu cofnęły się wizje nieśmiertelnej przeszłości w cienie swych niszy i katedr gotyckich, czekając aż przybyś z dalekiej

Północy, wiecznie szukający i nie mogący dziś jeszcze odnaleźć swego prawdziwego oblicza duchowego, przyjdzie u nich zaocznie spokoju i ukojenia. I nie czekały długo. Zwolna zaczynały się opróżniać sale koncertowe, a członkowie Zjazdu zapelniali tłumnie muzea i kościoły — być może chcąc uciec od samych siebie w ten inny, lepszy świat.

Gdy przed sześciu laty zjechali się po raz pierwszy od czasów wojny muzycy kilku krajów europejskich w Salzburgu, marząc o powołaniu do życia instytucji międzynarodowej, która umożliwiłaby im swobodne porozumienie się w artystycznej współpracy, jakże inaczej przedstawiał się wówczas program ideowy i praktyczny M. T. M. W.! Postanowiono organizować stale raz lub dwa razy do roku wielkie Festiwale międzynarodowe, dające przegląd produkcji artystycznej wszystkich narodów kulturalnych; a chcąc zawczasu już uchronić Instytucję od błędów polityki partyjnej postawiono na jej czele Jury międzynarodowe, wybieralne każdorazowo na rok jeden, które rozstrzygać miało o wyborze kompozytorów, przeznaczonych do wykonania na Festiwalu. Kompozycje te zresztą musiały jeszcze poprzednio przejść ogień próbny Jury swej własnej sekcji (włoskiej, francuskiej, czy polskiej i t. p.), przyczem zastrzeżony był równomierny, w miarę możliwości, współdziałanie wszystkich narodowości. Zdawaćby się mogło, że moralny i artystyczny poziom Festiwaliów został w ten sposób raz na zawsze zapewniony, i w pierwszych latach koncerty międzynarodowe cieszyły się olbrzymim i zupełnie zasłużonym powodzeniem spełniając wyznaczoną im rolę propagowania muzyki najnowszej, przedstawiając każdorazowo kompozycje najbardziej wartościowe i dla swego narodu i swej epoki najbardziej charakterystyczne. Ale z biegiem czasu wkraść się poczęła coraz bardziej polityka partyjna, pewne państwa n. p., muzycznie nie mające wiele, a często nie do powiedzenia, repre-

zentowane były stale większą ilością dzieł, na niekorzyść innych, aż wyrobił się obecny stan rzeczy, który na tegorocznym Festiwalu mógł raczej zniechęcić do nowej muzyki najbardziej zagorzałego jej zwolennika. Trudno określić z całą ścisłością, kto tu pomoże winę; być może, że w latach ostatnich, gdy ogólna produkcja europejska znacznie osłabła, przestała być instytucją, wewnętrzną potrzebą muzycznej Europy. Te smutne rozważania cisnęły się na myśl każdemu z uczestników, zwłaszcza w kontakcie z zabytkami sztuki plastycznej i architektury w Sienie, opowiadającymi o epoce przebogatej w duchowe przeżycia i poczynania artystyczne, w której każda jednostka, choćby pracująca w ukryciu i nieznaną z nazwiska, uczestniczyła w tym kontakcie duszy ze swym Bogiem. Tu nauczyliśmy się rozumieć, że czysty intelektualizm i konstruktywizm, będący chyba, że jedynym własnym i oryginalnym sposobem wyrażenia się człowieka XX wieku, nie jest i nie może być w sztuce samowystarczalny. Jest on bez wątpienia najszerszą i jedyną może na razie formą ustosunkowania się tego człowieka do życia, ale na terenie sztuki pozostanie prawdopodobnie raz na zawsze bezpłodnym eksperymentem, który niezdołny jest stworzyć absolutnie nowych wartości.

Rzecz inna, że nawet przyjąwszy kierunek konstruktywizmu, jako wykreślający jednoznacznie linię rozwoju sztuki współczesnej, stwierdzić musimy w produkcji na Festiwalu przedstawionej, dziwnie słabe napięcie woli i energii twórczej. Z wyjątkiem kilku markantnych jednostek, znanych już dostatecznie z poprzednich występów — sami mniej lub bardziej uzdolnieni eklektycy, eklektycy nawet w formie i środkach. Tu ponosi już niejednokrotnie winę sama organizacja Festiwalu. Włamy wszak wszyscy, że Maunicy Ravel, jedyny reprezentant muzyki francuskiej na Festiwalu, datuje swe wystąpienie na forum międzynarodowym wkrótce po r. 1900, zaś Strawiński jest kompozytorem,

którego twórczość należy nie tylko do Rosji, ale w znacznej mierze też i do Zachodu i to nie tylko dla względów natury czysto zewnętrznej. To też Sonata na fortepian i skrzypce Ravela (wykonana przez artystów wiedeńskich J. Rożarską i R. Kolischa), choć po niej przeszedł lekki podmuch muzyki jazz'owej mocno europeizowanej, raczej da się zaliczyć do produkcji wczorajszej niż dzisiejszej, trudno zresztą winić o to kompozytora, który pragnie pozostać szczerym samemu sobie, raczej Jury, nie widzącej, czy nie chcąc tej widzieć, że poza plecami Ravela wyrosła w międzyczasie cała nowa, generacja muzyków francuskich, jedyną może, z którą będzie się musiała po czasy liczyć historia. Tak więc nie powinna była Sonata Ravel'a ściśle mówiąc wchodzić w ramy programu Festiwalu, raczej wiele innych kompozycji francuskich, zupełnie pominiętych. Podobnie ma się rzecz ze Strawińskim, którego w dodatku „Noces“, kompozycja potężna i z ogromnym talentem napisana, należy już do historii w samej twórczości Strawińskiego; od chwili jej zaprodukcowania w Paryżu zgotował on światu muzycznemu niejedną już niespodziankę, pisząc w stylu Bacha, i Händla, a ostatnio... rzecz dziwna, swym „Apollonem“ manifestując coś niby powrót do piękna muzycznego, także więc daleko odbiegł od epoki „Noces“! Znowu zaś z powodu skreślenia w ostatniej chwili kwartetu Prokofiewa, Strawiński z epoki „Noces“ jedynie reprezentował muzykę rosyjską współczesną, bez względu na to, co się dzieje dziś w Rosji sowieckiej zawsze jeszcze chińskim murem od Europy oddzielę. Rzecz inna, że było to może jedynie silne wrażenie Festiwalu, ów „Ballet śpiewany“, opiewający misterjum Zaśubin i związane z niem obrzędy prastarej Rosji i wdzięczni jesteśmy dyrygentowi i gospodarzowi Festiwalu Caselli, że je nam zechciał zaprodukcować.

UTWORZENIE SYNDYKATU EKSPORTERÓW TRZODY CHLEWNEJ I BYDŁA.

Warszawa, 8 października. (Tel. wł.). Dnia 6 b. m. odbyło się w Min. przem. i handlu zebranie organizacyjne syndykatu eksporterów trzody chlewnej i bydła przy współudziale około 200 kupców tej branży z całej Polski. Zebranie zajął dyr. Państw. Inst. Eksportowego, p. M. Turski, poczem wypowiadali swe poglądy, o nowopowstającej instytucji, reprezentanci poszczególnych resortów zainteresowanych Ministerstw, z Wiceministrem dr. F. Doleżalem na czele. Syndykat ma za zadanie skoordynowanie akcji eksportowej i nadanie jej odpowiedniego planu. Aczkolwiek jest on zasadniczo syndykatem eksportowym, obejmie on również kwestię aprowizacji krajowych zakładów przetwórczych i ośrodków konsumpcyjnych; akcja ta prowadzona jest w najściślejszym porozumieniu ze sferami rolniczymi. Odnośnie do krajowego rynku zbytu przewidywać należy, że Syndykat rzytyko nie wywoła wzrostu cen, lecz przeciwnie, przyczyni się do ich ustabilizowania na poziomie odpowiednim. W przemówieniach i dyskusji stwierdzono absolutną zgodność sfer zainteresowanych co do utworzenia zainicjowanego przez Państwowy Instytut Eksportowy Syndykatu, mogącego w naszym handlu trzodą i bydłem odegrać rolę niezwykle doniosłą i dodatnią.

W tymże dniu w godzinach popołudniowych przystąpiono do podpisania umowy syndykackiej, zamykając tem pierwszy i najtrudniejszy okres akcji.

KTO INSPIROWAŁ KLAMLIWE WIĘŚCI W „BERLINER TAGEBLATT“?

Paryż, 7 października. (PAT.). Starannie reklamowane przez organy komunistyczne wiadomości, ogłoszone w onegdajszym artykule „Berl. Tageblattu“ o rokowaniach prowadzonych rzekomo przez Marszałka Piłsudskiego w czasie pobytu Jego w Bukareszcie, a mających jakoby na celu przygotowanie oderwania Ukrainy od Rosji sowieckiej i przyłączenia do Polski Kijowa i Odessy, zostały przyjęte przez prasę francuską ze słusznym sceptycyzmem. Korespondent paryski „Paris Midi“ oświadcza wręcz, że artykuł „Berl. Tageblattu“ nie pochodzi z Bukaresztu i że mógł być jedynie dziełem ambasady sowieckiej w Berlinie, lub samego Cziczerina, bawiącego obecnie we Frankfurcie. Pogląd ten potwierdza fakt, iż rzeczony artykuł zapowiedziany był w przeddzień w komunistycznej „Humanite“, w której ukazał się nazajutrz artykuł powtarzający oświadczenia „Berl. Tageblattu“. Nie zważając na kategorię oświadczenia „Paris Midi“, powtórzone przez wieczorne wydanie „Tempsa“, „Humanite“ prowadzi dalej swoją kampanię i drukuje dziś obszerny artykuł, streszczający przebieg ruchu niepodległościowego na Ukrainie. Artykuł oskarża rząd francuski o aktywne popieranie tego ruchu, wspólnie z Rumunją i Polską.

ZALOGA „KRASSINA W MOSKWIIE.“

Moskwa, 7 października. (PAT.). Tass. W dniu dzisiejszym przybyło tu 30 uczestników ekspedycji podbiegunowej na łamaczu lodów „Krassin“ z prof. Samołowiczem i lotnikiem Czuchnowskim na czele. Przybyłych powitali z entuzjazmem przedstawiciele rządu, organizacji związków zawodowych, charge d'affaires Włoch i Czechosłowacji, przedstawiciele misji norweskiej oraz tłumy publiczności. Na dworcu odbył się wiec, na którym wygłosili przemówienia Unschticht, prof. Samołowicz, Czuchnowski i inni.

SENSACYJNY WYPADEK W BERLINSKIM RADIO.

Berlin, 7 października. (PAT.). W radio berlińskim wydarzył się dziś niezwykle i sensacyjny wypadek. Na godzinę pół do ósmej wyznaczony był odczyt red. „Vorwärts“ Schwarza, jako pierwszy z cyklu odczytów o zagadnieniu zabezpieczenia pokoju światowego. Na kilka minut przed odczytem dano znać Schwarzowi telefonicznie, że Radio berlińskie wysyła po niego auto. Gdy Schwarz wszedł do auta, które po niego przyjechało, znalazł tam dwóch ludzi, którzy sterroryzowali go rewolwerami, wywieźli za Berlin i zostawili na mało uczęszczanej drodze. W tym samym czasie na radiostacji nadawczej zgłosił się jakiś osobnik, który podał się za redaktora Schwarza i wygłosił do mikrofonu mowę agitacyjną przeciw budowie pancernika. Okazało się, że Schwarz wykradzony został przez komunistów, którzy wysłali na jego miejsce jednego ze swoich mówców, aby w ten sposób przeprowadzić propagandę za akcją plebiscytową przeciw budowie pancernika.

KRONIKA.

PAŹDZIERNIK	KALENDARZ
7	Rz.-kat. Laurencji Gr.-kat. Jęfrozyny
Poniedziałek	Wschód słońca g. 5 m 48 Zachód „ g. 17 m 58 Dl. dn. 11 g. 18 m

TEATR WIELKI.

Poniedziałek, 8 października: „Adieu Mimi“, 50% zniżki.
Wtorek 9 października „Mała grzesznica“.

Premiera „Rusalki“, czarującej baśni lirycznej Jarosława Kwapiła z muzyką dr. Antoniego Dworzaka, odbędzie się niezawodnie w środę 10 bm. Przygotowanie tej opery następuje w szybkim tempie pod staranną reżyserją Stanisława Tarnawskiego. Nowe dekoracje zaprojektowane przez p. B. Kudewicza, oraz kostiumy wykonane w pracowni teatralnej pod kierunkiem p. Linhardowej, będą dopełnieniem artystycznym tego ciekawego widowiska muzycznego. Postacie opery odtworzą pp. Platówna (partia tytułowa), Demetrowicz, Falkenberg, Frisch - Żarska, Hinglerówna, Popowiczówna, Wilkoszewska, Bender, Morena i Szymonowicz. Opracowanie muzyczne kapelmistrza Jarosława Leszczyńskiego.

Występy Pawła Wegenera. Wobec wysuwanych z pewnych sfer wątpliwości co do zapowiedzianych występów słynnego artysty Pawła Wegenera, miarodajne czynniki we Lwowie zwróciły się do władz centralnych z zapytaniem w tej sprawie. W odpowiedzi nadeszło z Ministerstwa Spraw Zagr. do Komisariatu Rządu we Lwowie zawiadomienie, że występy Pawła Wegenera nie napotykają na żadne z tej strony trudności lub przeszkody. Na występy swe na scenie lwowskiej wybrał znakomity artysta sztuki następujące: „Myśl“ Andrejewa, „Taniec śmierci“ Strindberga, „Jacqueline“ Saschy Guitry'ego, „Raschhofer“ Sudermanna i „Otelła“ Szekspira. Pierwsze czytanie sztuki grać będzie Wegener z własnym zespołem, „Otelła“ zaś z zespołem lwowskim. Występy, rozpoczynają się w dniu 18 października.

Program Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego na bieżący tydzień. We czwartek dnia 11 października 1928 — początek o godz. 20-cj. Audycja ku uczczeniu setnej rocznicy śmierci Franciszka Schuberta. Współdziałający: PP. Rabczewiczowa — pianistka z Warszawy, Sowiński — śpiew, St. Niewiadomski — prelegent, dr. Sew. Barbag — akompaniament.

Od instytucji reklamowo-wydawniczej „Par“ otrzymujemy następujące sprostowanie. W ostatnim czasie znowu pojawiły się ogłoszenia i rozsyłane były okólniki z zapowiedzią książki adresowej o spółkach akcyjnych w Polsce, przycem książkę tę przedstawiano jako „jedyną“, „pierwszą tego rodzaju“ itp. Wobec tego stwierdzamy, że pierwszym podręcznikiem, zawierającym szczegółowe dane o wszystkich w Rzeczypospolitej osiadłych spółkach akcyjnych jest nasze od roku 1922 ukazujące się wydawnictwo rocznikowe p. t. „Spółki Akcyjne w Polsce“, którego najnowszy rocznik 1928 na rynek księgarski wypuszczony będzie w początkach listopada. O wydawnictwie naszym zaopiniowała Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu jak następuje: „Spółki akcyjne w Polsce nakładem Para znane nam są jako wydawnictwo poważne, ukazujące się od szeregu lat. Są one pierwszym tego rodzaju podręcznikiem w języku polskim i zasługują na poparcie. Z zadowoleniem witamy zapowiedziany obecnie rocznik, nie wątpiąc, że książka, w przełomowej niejako chwili wydana, spełni swe zadanie także w tym sensie, aby w jaknajszerszych kołach społeczeństwa na nowo obudziła zainteresowanie akcjami naszych spółek akcyjnych“. Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu (—) dr. Pernaczyński.

W agencji pocztowej Kalwaria Pałacowska pow. Dobromil, zaprowadzono służbę telegraficzną i telefoniczną w ograniczonych godzinach dziennych.

Wiedza o Lwowie i kurs dla przewodników. Staraniem Towarzystwa Miłośników Przeszłości Lwowa, po uzyskaniu poparcia i subwencji Ministerstwa W. R. i O. P. i Gminy miasta Lwowa, rozpoczną się w tym roku Wykłady naukowe wiedzy o Lwowie wraz z kursem dla przewodników wycieczek po Lwowie dnia 20 października, w sobotę o g. 6 wieczorem. Wykłady obejmą: Prehistorię Lwowa, jego dzieje, kulturę umysłową, sztukę, topografię, naukę o dzisiejszym Lwowie i praktyczny kurs wycieczek. Razem 28 godzin wykładów i 20 wycieczek. Wykładać będą P. P. dr. A. Czolowski, kustosz H. Cieśla, prof. dr. L. Drexler, konserwator B. Janusz, prof. T. Nowogrodzki, dyr. M. Lityński, dr. Skoczek i dr. St. Zajackowski. Na zakończenie wykład dr. A. Czolowski p. t. „Organizacja obrony w starym Lwowie. Informacje i wpisy dla wszystkich codziennie u dyr. Lityńskiego w salonie sztuki Zachęta ul. Legionów 7.

Wojewoda lwowski Wojciech Gołuchowski wyjechał w sprawach służbowych do Warszawy. Interesentów przyjmować będzie po powrocie w piątek dnia 12 bm.

Szef kancelarii cywilnej Pana Prezydenta Rzpltej dr. Adam Lisiewicz zachorował i wskutek tego przez czas jakiś nie będzie mógł urzędować. Zastępuje go dr. Zygmunt Skowroński, zastępca szefa kancelarii cywilnej.

Projekt nowej jednozłotówki. W ostatnich dniach obradowała w Ministerstwie skarbu specjalna komisja w sprawie ustalenia projektu nowej jednozłotówki, opracowanej przez Memicę Państwową. Komisja zadecydowała, iż należy zwrócić się jeszcze do trzech artystów o przygotowanie nowych

projektów i dopiero, mając do wyboru większą ich ilość, dokona wyboru jednego z nich.

Z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Uroczystość inauguracji roku akademickiego 1928/29 odbędzie się w środę, dnia 10 października 1928. O godz. 9-tej rano odprawione będzie uroczyste nabożeństwo w Bazylice Archikatedralnej, poczem o godz. 10:30 odbędzie się w Auli nowego gmachu Uniwersytetu (przy ul. Marszałkowskiej) akt inauguracyjny, podczas którego ks. Prorektor prof. dr. Adam Gestmann złoży sprawozdanie z poprzedniego roku akademickiego, Rektor prof. dr. Leon Piński wygłosi mowę inauguracyjną, poczem nastąpi wykład prof. dr. Eugenjusza Kucharzkiego na temat: „Henryk Jabłoński (1828 do 1869), piewca morza i egzotycznego świata“.

VIII. zjazd polskich inżynierów kolejowych. Wczoraj rozpoczęły się w Katowicach obrady VIII-go zjazdu polsk. inżyn. kolejowych. Na zjazd przybyło kilkuset inżynierów kolejowych ze wszystkich dyrekcyj. W imieniu Ministra komunikacji wziął w zjeździe udział Wiceminister inż. Czapski. Zjazd rozpoczął się nabożeństwem w kościele Mariackim, poczem zebrani udali się w pochodzie na grób powstańców, gdzie złożyli wieniec. Na plenarnym posiedzeniu wygłoszono szereg referatów.

Magistrat przystępuje do reorganizacji Komisariatów dziennicowych, na których czele staną urzędnicy koncepcyjni. Dwa Komisariaty, a to w dzielnicach I i IV-ej zostały już zreorganizowane. Kierownikiem Komisariatu Dz. I. został zamianowany dr. Fryderyk Assmann, zaś kierownikiem Komisariatu Dz. IV. p. Zygmunt Kirkin.

Konkurs orkiestr wojskowych o mistrzostwo D. O. K. X. W sobotę 6 i niedzielę 7 b. m. odbywał się w Przemyslu konkurs orkiestr wojskowych o mistrzostwo DOK X. Do konkursu stanęło 9 orkiestr. Pierwsze miejsce zdobyła orkiestra 4 p. p. Leg. z Kielc pod batutą porucznika Firka, drugie miejsce orkiestra 3 p. Strzelców podhalańskich z Sankocka, trzecie miejsce orkiestra 5 p. Strzelców podhalańskich z Przemysła pod batutą porucznika Osady. Organizacją konkursu zajmował się referat oświatowy D. O. K. X. Widzów w oba dni około 3000.

Poświęcenie nowego cmentarza w St. Brodach. Dnia 30 września br. odbyło się poświęcenie nowego cmentarza w St. Brodach. Poświęcenia dokonali ks. rzym. kat. Kozaczewski z Brodów i gr. kat. ks. Karmazyn ze St. Brodów. Udział w uroczystości wzięło około 600 osób.

Nowe freski w Wilnie. W odnowionym kościele garnizonowym św. Ignacego w Wilnie ściany mają być pokryte polichromją, która przedstawiać będzie boje żołnierza polskiego na tle dziejów Polski i kościoła. Przy ołtarzu głównym znajdować się będzie apoteoza „Chrystus-Zwycięzca“, wyobrażająca Chrystusa Pana, przyjmującego w gronie świętych polskich hołd Władysława Warneńczyka i Jana Sobieskiego. Freski będą wykonane według projektu St. Matusiaka, prof. wydziału sztuki uniwersytetu im. Batoiego.

Olbrzymi pożar w Krakowie. W sobotę wybuchł pożar w łuszczarniach i młynach w Dąbju pod Krakowem. Spłonęły magazyny młynskie, młyn i czyszczarnia. Na miejscu pożaru przybyli p. wojewoda Darowski, prezydent m. Rolle z wiceprezydentem Wielgusem tudzież władze bezpieczeństwa. W gaszeniu pożaru brały udział pluton straży pożarnej krakowskiej, oraz oddziały strażnicy saperów. Po kilku godzinach udało się pożar umiejscowić. Ocalały rezerwy zbożowe oraz składki mąki, ryżu i kasz. Przyczyna pożaru do tej pory nie stwierdzona. W czasie gaszenia pożaru kilku strażników odniosło rany.

Śmierć słynnego medjum. Dzienniki podają, że wczoraj wieczorem zmarł w Warszawie słynny w Polsce i na całym świecie jako medjum śp. Jan Guzik.

Odkrycie nowych promieni. „Neue Freie Presse“ donosi, że fizyk angielski profesor C. B. Ramon odkrył nowy rodzaj promieni, które będą miały ważne znaczenie dla fizyki atomowej i analizy spektralnej. Nowe te promienie nazwane efektem Ramona powstają przy prześwietlaniu płynów promieniami lampy rtęciowej.

Nieudatny lot czeski. Samolot czeskosłowacki, lecący z Pragi do Omska rozbił się wskutek defektu silnika w odległości 15 km. od miasta Biednodemiańsk. Jeden z pilotów odniósł rany.

Czas zimowy w Anglii. Dnia 7 b. m. o godz. 3 rano został przywrócony w Anglii czas według Greenwich zamiast obowiązującego do tej chwili czasu letniego. Przywrócenie według Greenwich nastąpiło przez cofnięcie wskazówek zegara o godz. 3 rano na godz. 2, t. j. o całe 60 minut.

Lou Ching b. prezydent i min. s. zagr. Chin został przyjęty w charakterze nowicjusza do zakonu Benedyktynów w Saint André koło Brugnes. Złoży on śluby zakonne 15 stycznia 1928 r.

Pomnik zjednoczenia ziem polskich w Gdyni.

Czytamy w „Epoce“: W najbliższym czasie zakończone zostaną prace wstępne i przygotowawcze komitetu budowy pomnika „Zjednoczenia ziem polskich“ w Gdyni.

Sam komitet zostanie rozszerzony, powołaną do życia będzie komisja artystyczna, która rozpise konkurs na projekt pomnika, wreszcie uruchomione zostaną komitety lokalne dla przeprowadzenia zbiorów na cele budowy pomnika. Kilka komitetów lokalnych już podjęło pracę z własnej inicjatywy, w szczególności zaś powstał komitet lokalny w Gdyni, który m. in. przygotowuje wnioski w sprawie wyboru miejscy, na którym pomnik ma stać.

Szybkość wykonania tego pomnika zależy od napływu ofiar i składek ze strony społeczeństwa. Już obecnie jednak napłynęły poważniejsze datki na ten cel. Na pierwszym miejscu należy wymienić akcję podjętą samorządnie przez miasto Lwów, które zresztą i w tylu innych pracach i wysiłkach nieraz zajmowało pierwsze miejsce w Polsce.

Pozatem od szeregu osób i instytucji wpłynęła pokaźna ilość datków, tak, że ogółem komitet rozporządza w chwili obecnej sumą około 20.000 zł. Wydatki administracyjne będą pokryte w całości z własnych środków członków komitetu, tak, że zbiórka w całości poświęcona będzie wyłącznie na cele budowy pomnika.

Wskrzeszenie tradycji gimn. św. Anny w Krakowie.

Ministerstwo oświaty, przychylając się do uchwały Rady Pedagogicznej, przywróciło „Gimnazjum św. Anny“ w Krakowie dawne miano „Szkoły Nowodworskiej“. Jest to najstarsza uczelnia średnia w Polsce. Założona została w 1588 roku przez Akademię Jagiellońską pod nazwą „Scholae Private“ lub „Classes“ — jako ogniwo pośrednie między szkołami parafialnymi i akademią. Zachwane następnie w swem istnieniu z powodu braku funduszy, znajduje trwałe podstawy dzięki fundacji Bartłomieja Nowodworskiego i „Szkoła Nowodworska“ utrzymuje się aż do rozbiorów.

W związku z przyznaniem szkole jej dawnej nazwy Rada Pedagogiczna postanowiła: 1) aby dzień 13 marca, jako rocznica śmierci wielkiego fundatora — był świętem szkolnym; 2) wydać książkę p. t. „B. Nowodworski i historia jego szkoły“ wraz z życiorysem najzasłużniejszych uczniów szkoły; 3) rok rocznie uczniowi 8-ej klasy, który odbył wyłącznie w „Szkołe Nowodworskiej“ całość studjów i skończył ją z chlubnym postępem, wydawać dyplom z podobizną założyciela, wedle zachowanego wzoru; 4) rok rocznie ucznia klasy 8-mej, którego koledy wyróżnia, jako najlepszego kolegę i który odznaczać się będzie chlubnymi postęпами, oraz wzorowym postępowaniem w szkole i poza szkołą, odznaczać złotym pierścieniem z napisem „Gimnazjum Nowodworskie swemu wzorowemu uczniowi“ — zgodnie z tradycją; 5) gromadzić podobizny zasłużonych wychowanków szkoły i wraz z krótkimi życiorysami przechowywać w archiwum gimnazjum.

ŚWIĘTO W S. H. S.

Białogród, 7 października. (PAT.). Dziś cała Jugosławia święci uroczystość 10-tą rocznicę przetrwania frontu salonicznego. O godzinie 11-tej odbył się wielki pochód, w którym uczestniczyli w liczbie około 30.000 osób delegacje związków i korporacji. Sokoli, harcerze, członkowie nacjonalistycznych organizacji jugosłowiańskich, nacjonalistyczne organizacje serbskie oraz delegacje ze Słowenji, Chorwacji, Dalmacji, Bośni, Czarnogórze i Serbji południowej. Wzdłuż ulic, któremi przechodził pochód, zgromadziły się olbrzymie tłumy ludności, które entuzjastycznie oklaskiwały poszczególne delegacje. Przed pałacem królewskim uczestnicy pochodu wznosili okrzyki na cześć króla, który przez cały czas trwania pochodu stał w oknie.

Posel francuski Emil Dard wydał oświadczenie Marszałka Franchet d'Espèray i delegacji francuskiej, która przybyła na uroczysty obchód rocznicy przetrwania frontu salonicznego. W obiedzie uczestniczyli, oprócz delegacji francuskiej, minister wojny generał Nadzicz, minister spraw zagranicznych ad interim Szumenkowicz oraz wielu wyższych oficerów armii jugosłowiańskiej.

Czego nauczyło Vandervelde'a 40 lat polityki?

Takie pytanie zadała wielkiemu politykowi belgijskiemu i znakomitemu działaczowi socjalistycznemu — redakcja paryskiej „La Revue Mondiale”. Krótka i prosta odpowiedź dał Vandervelde w ostatnim zeszytce tego pisma.

„Od przeszło czterdziestu lat biorę udział w polityce wojującej. Jako bardzo młody student, uczęszczałem na Uniwersytet w Brukseli; mając dziewiętnaście lat, byłem adwokatem i członkiem Partii Robotniczej belgijskiej, która niedawno wówczas powstała (1885); potem zostałem docentem Uniwersytetu, ale odmówiono mi katedry profesorskiej; z kolei zostałem „menerem” partii, którego pilnowali żandarmi, deputowanym opozycji, przeciw któremu — w epoce wielkich walk o wybory powszechne — prokuratorja wytaczała śledztwa; a jeszcze potem, w czasie Wielkiej Wojny, zostałem ministrem Stanu i członkiem Rządu wyzwolenia narodowego. Po zawieszeniu broni byłem ministrem sprawiedliwości, a po wyborach 1925 roku, zakończonych ogromnym sukcesem socjalistów, wezwano mnie do utworzenia nowego rządu, w którym piastowałem godność ministra spraw zagranicznych”.

Tak brzmi „curriculum vitae” wielkiego Vandervelde'a. Zwięźle chyba mówić o swym życiu niepodobna.

Kiedy Vandervelde w listopadzie 1927 r. ustąpił z gabinetu, wrogię mu dzienniki wyraziły z tego powodu swoją radość i zarzuciły starymu politykowi, że nic się nie zmienił w ciągu wielu lat, że jest wciąż tym samym „niepoprawnym, zatwardziałym socjalistą” z dawnych czasów. „Bardzo dobrze”, — odpowiada Vandervelde — „przynajmniej, że w ciągu 40 lat mojego politycznego życia, nie zmieniłem — w kwestiach zasadniczych — moich poglądów, że jestem socjalistą do szpiku kości, naprzekór wszystkiemu, i że właśnie to uważam za swoją chlubę”.

Ale czegoż nauczył się znakomity polityk w ciągu tych 40 lat? Jaką odpowiedź dał na kwestjonariusz? Odpowiedź ta jest bardzo osobliwa, lecz niemniej przez to ciekawa i pełna głębszych myśli, dojrzałego, ciężkiego owocu życiowych doświadczeń.

„Nauczyłem się żyć w służbie ustroju parlamentarnego, prowadzić kampanje wyborcze, niedowierzać „nowościom” prasy i oficjalnym „dementi”; nauczyłem się rozmawiać z urzędnikami i traktować różne sprawy w Radzie ministrów; nauczyłem się wreszcie brać udział w niezliczonych posiedzeniach, nie zaznaczając swej niecierpliwości i nie manifestując znudzenia”.

Vandervelde powiada, że to już wszystko. Wprawdzie przyznaje, że umie jeszcze i wie różne inne rzeczy, ale wiedział je już i przedtem, zanim rozpoczął swoją długą praktykę polityczną. Są to bowiem prawdy, na które „składa się doświadczenie nie 40 lat, ale 40-tu wieków”. Należą tu takie prawdy,

jak to, że wielką jest nieraz potęgą rzeczy drobnych; że postęp idzie w górę, ale po linii spiralnej; że trzeba korzystać ze sposobności; że trudno jest zwycięzcy fruktyfikować swoje zwycięstwa; że Kapitol i skała Tarpejska leżą bardzo blisko siebie i t. d.

I jeszcze kilka innych: że godziny i dnie, które następują po wielkich powodzeniach, są często bardzo trudne i bardzo niewdzięczne; że większa jest popularność człowieka opozycji, choćby dokonał rzeczy miernych, niż człowieka rządu, choćby pochwalili się mógł czynami niepospolitemi; że człowiek wybiera sobie różne cele i zadania długiego swego życia, a wypadkowa tego życia jest potem hazardem okoliczności, stających na drogach do celu; że mówi się wprawdzie, iż ludzie polityczni upadają często przez „finanse”, ale są też i tacy, co na finansach dorobili się światowego znaczenia w dzisiejszych, nowych stosunkach, i t. d., i t. d.

Są to wprawdzie komunały — dodaje Vandervelde — ale przychodzą one mimowoli na myśl, gdy się robi rachunek z swego życia.

Jedną atoli rzecz, jedno swoje doświadczenie pragnie wielki Belgijczyk i wielki internacjonalista podkreślić. Oto zauważył, że w kołach socjalistów i rewolucjonistów wierzy się daleko łatwiej w nagłą realizację najodleglejszych nawet ideałów, aniżeli w możliwość bliższej realizacji rzeczy o wiele mniejszych. Bo czyż za lat jego młodości nie wierzyli belgijscy socjaliści w możliwość upadku systemu kapitalistycznego i w bezwzględne zniszczenie się socjalizmu? Nie uważano tego za nic nieprawdopodobnego! Czy Marx i Engels nie obliczali takiego przewrotu na dość krótką metę? A taki Jules Guesde przepowiadał przecie zupełny triumf socjalistycznej idei... na rok 1900-ny!

Ale równocześnie czy byłby ktoś uwierzył przed 50 laty w możliwość szybkiego nastania tych zmian, które przyniosła ostatnia wojna światowa? Wyobraźmy sobie, pisze nie bez subtelnej ironii Vandervelde, gdyby tak na jednym z dawnych naszych zjazdów starego Internacjonalu, przed wojennej Egzekutywy. Socjal., był ktoś nagle powstał i — niby owe czarownice z „Makbeta” — wygłosił następującą mowę:

„Czasy są już bliskie. Nadchodzi katastrofa, która zmieni dotychczasowe stosunki społeczne bardzo znacznie. Dwadzieścia trzonów upadnie. Runą ostatni „monarchowie z łaski Bożej”. Rosja kozacka stanie się domeną komunizmu. W reszcie Europy socjaliści dojdą do władzy. Ty, tow. Brantingu, zostaniesz premierem Szwecji; ty, tow. Standingu, premierem Danii; ty, tow. Ramsayu Mac Donaldzie, prezydentem ministrów Wielkiej Brytanii; Karol Renner, redaktor „Arbeiter Zeitung”, jako kanclerz Austrii, będzie następcą Franciszka Józefa, a Ebert, dawny robotnik siodlarski, nastę-

pcą Wilhelma II. Lenin, wygnawszy Romanów, zasiądzie na Kremlu i rozpocznie dyktaturę, jak Iwan Groźny”.

Gdyby ktoś był przed 50-ciu laty postawił taki horoskop ludziom, którzy przecież z całą powagą mówili równocześnie o bliższej rewolucji socjalnej na każdym polu, — wziętoby to za głupi żart! A jednak...

I teraz przychodzi Vandervelde do tezy, jedynej ważnej tezy, której nauczył się w ciągu ostatnich lat, najstraszniejszych w historii: „Że nie należy dziwić się niczemu, ale uświadomić sobie, że nie jesteście dopiero u progu Rewolucji, ale w samym środku tej rewolucji, która rozpoczęła się jeszcze przed nami i trwać będzie dalej, choć nas nie będzie, aż cały świat radykalnie zmieni swoją postać”. Należy sobie uświadomić — ciągnie dalej Vandervelde — że występy robotników lyońskich z r. 1832, ruchy tkaczy śląskich, barykady z czerwca 1848, insurekcja Komuny Paryskiej, rewolucja rosyjska z r. 1905 i 1917, — są ogniwami tej samej wielkiej rewolucji proletariatu. Bo rewolucja socjalna — to długi pochód naprzód, któremu nie brak spoczynków, nie brak wzniesień i upadków; to ta wielka „linja spiralna”, o której mówi Goethe: „Wyzwolenie ludu pracującego opiera się raczej na idei długiej cierpliwości, aniżeli na idei wielkiego wysiłku”;

Prasa angielska o bilansie płatniczym Polski.

„Manchester Guardian Commercial” zamieścił obszerny artykuł p. t. „Capital in Poland”. „Foreign Loans and the trade balance”, w którym dowodzi, że Polska stała się obecnie typowym krajem importu kapitału i że w ukształtowaniu jej bilansu płatniczego i handlowego uwidoczniła się ta cecha charakterystyczna. Napływ obcych kapitałów rozpoczął się od pożyczki stabilizacyjnej 1927 roku. Tygodnik angielski wskazuje, że po zaciągnięciu pożyczki rezerwa kruszcowa i walutowa Banku Polskiego wynosiła więcej niż 70 procent natychmiastowo płatnych zobowiązań (włączając w to oczywiście obieg banknotów) zaś obecnie stosunek ten wynosi 64 proc. Ale dzięki stalemu napływowi kapitału zagranicznego rezerwy walutowe centralnej instytucji emisyjnej Polski są ciągle dopełniane.

Importowi kapitału do Polski odpowiadał wzmógłony import towarów i jako kraj importujący kapitał, Polska z konieczności musi mieć bierny bilans handlowy. Wyłudnienie tej pasywności naszego bilansu handlowego szuka tygodnik angielski nie w niedorozwoju wywozu, ale wyłącznie w wzmózeniu importu, co wynika z mechanizmu bilansu płatniczego Polski. Polska eksportowała zagranicę w roku bieżącym tyleż co w roku ubiegłym, natomiast import z zagranicy wzrósł o 25 procent.

Pożyczki zagraniczne przyczyniły się do zwiększenia zdolności inwestycyjnej i

to jest to samo, co powiedział August Comte: „że rewolucje gwałtowne są zwykłą piętą, a rewolucje sięgające do głębi, nie są nigdy gwałtowne”. Prawdziwa rewolucja — głosi stary ewolucjonista vandervelde — ta rewolucja, która sięga w technikę sił produkujących, w stosunki własności, w instytucje prawne i polityczne, słowem w całe państwo duchowe jednostki i klas, — nie dokonywa się w jednym dniu, ani jednego wielkiego wieczoru. Przeżyliśmy — kończy znakomity polityk belgijski — w ostatnim półstuleciu zmiany ważne i doniosłe; przyszłe generacje doczekają się rzeczy niewątpliwie większych. Ale pamiętać trzeba, że kategoria „czasu” jest tu bardzo istotna. W walkach politycznych i socjalnych trzeba nie tylko umieć działać, ale i umieć czekać; naturalnie „czekanie” to nie może nigdy być bierne, wola czekającego ma być zawsze wyteżona, napięta, jedrna, gotowa do wypuszczenia strzały, gdy nadejdzie godzina decyzji. Ale „czekanie” jest konieczne, bo wielkie przewroty idą powoli a gruntownie.

Taki jest rachunek politycznego sumienia Emila Vandervelde'a i takie są drogowskazy, jakie sędziwy wódz socjalizmu belgijskiego zostawia swoim następcom, po 40-tu latach bojowania, triumfów i rozczarowań. (—i—)

konsumcyjnej Polski. W ciągu pierwszych 7-miu miesięcy 1927 roku około 42 procent importu polskiego stanowiły towary, przeznaczone dla bezpośredniej konsumpcji, zaś 58 procent wartości importu przypadło na surowce i półwyroby, przeznaczone dla dalszej fabrykacji i maszyny. W ciągu tego samego okresu 1928 roku (1.1 do 1.8) import konsumcyjny zmniejszył się do 39 proc. ogólnej wartości importu zaś import produkcyjny wzrósł do 61 procent wartości całego wywozu. Mimo jednak, iż import konsumcyjny zmniejszył się stosunkowo, absolutny wzrost jego wartości w ciągu pierwszych 7-miu miesięcy 1928 roku stanowił 17 proc. (w stosunku do tegoż okresu 1927 roku), a zwiększenie importu produkcyjnego wynosiło 29 procent.

„Manchester Guardian Commercial” uważa wszelkie obawy, związane z biernością naszego bilansu handlowego za przesądzone, a samo ujęcie kwestii w ten sposób. że zapasy walutowe Banku Polskiego zależą od ukształtowania bilansu handlowego za prymitywne i nieściśle. Zwiększony import konsumcyjny jest dowodem zwiększonej chłonności rynku wewnętrznego, a więc jest symptomem dodatnim. Import produkcyjny jest zaś konieczny ze względu na racjonalizację przemysłu polskiego. Nadwyżka importu nad eksportem jest wyrównywana przez niewidoczne pozycje bilansu płatniczego, a więc dla równowagi tego bilansu bynajmniej nie jest groźna.

ZOFJA ROMANOWICZÓWNA.

5)

Ci, których znałam.

Po wielu latach niewidzenia i wielu ciężkich przejściach zobaczyłam znowu Ujejskiego w domu wspólnych przyjaciół P. P. Boberskich (Felicia z Wasilewskich) na wsi. Było to w r. 1888. O! jakież zmieniony Boże! Jak głębokie ślady wyrzył na nim czas i cierpienie... Ciemne niegdyś pierścienie bujnych włosów, teraz całe srebrne, czoło zmarszczkami zorane, oczy wpadły głęboko i często się mrużą... Ale po niedługiej chwili, wpatrzona w niego widzę, że te zmiany są tylko powierzchowne, nieuchronne — duch nie zgasł, ani nawet nie śmiął się i serce zostało to samo wrażliwe, gorące. Bo oto w rozmowie to oko rzuca dawne błaski, głos niższy, głębszy niż był, ma jednak dawny spiżowy dźwięk i o, dziwo, na ustach zakwita ten sam uśmiech pełen czaru i twarz cała rozpromieniona. Rozmowa nie banalna. Gospodyni ze staropolską gościnnością zatrzymuje miłego gościa i spędzamy prawie dwa dni tak we trójkę, a przedmiotu do rozmowy nam nie brak, zapamiętania nasze przeważnie zgodne a jeżeli które różne, to nas nie różni. Dni te zleciały jak chwila. Ujejski w tym czasie po długiej przerwie, zaczął znowu tworzyć. Marzył o przeprowadzeniu w poemacie epicznym p. t. „Gzela” dziejów ewolucji życiowych chłopca, który w 46 r. razem z drugimi palik, mordował a potem przejrzał, skruszył się

i poświęceniem dla Ojczyzny zmaszał swą winę. Czytał nam początek. Wrócił też myślą do tematów biblijnych i napisał „Judy”, którą nam z pamięci deklamował. Trudno sądzić poemat z jednorazowego nie przeczytania nawet, lecz usłyszenia go, co moim zdaniem, stanowi pewną różnicę — ale, o ile paniętam, wrażenia odniosłam takie, że te utwory, choć miejscami tryskają jeszcze talentem, mają dużo jeszcze chwil pełnych poezji, malowniczości i siły, jednak w całości są słabe, nierówne, czasem sztuczne i nie dodałyby liścia wawrzynu do wieńca poety.

I znowu pięć lat nie widziałam „Jeremiego”. W r. 1893 w październiku, w 70-tą rocznicę urodzin wielbiciela (a była ich zawsze niemała ilość) urządzili mu obchód jubileuszowy wielkich rozmiarów. Można śmiało powiedzieć, że wziął w nim udział kraj cały. Piękna to była chwila. Nie myślę jej opisywać, bo zrobiły to wtenczas wszystkie dzienniki i dziś, kto zechce, łatwo to w nich znajdzie.

Po raz ostatni w życiu zobaczyłam ukochanego pieśniarza, i może w poczuciu tego tak mi było w duszy, jak bywa w przedmiedniu wielkich chwil — i uroczyście i niby trwożnie i rzewnie i błogo i jasno i znowu smętnie... Gdy po skończonej muzyce, deklamacjach i mowach, wstał ze swego miejsca i wyszedł na estradę, żeby przemówić z podziękowaniem. Serce uderzyło mi tak jak wtedy, gdy jako 17-letnie dziewczę stanęłam po raz pierwszy przed „Jeremim”. Co on powie? I jak to powie? Czy

będzie zrozumiany? Czy świat dzisiejszy uczi proroka?

Mimo siedmdziesiątki, mimo przebytej i znowu zaczynającej się choroby, ten starzec w tej chwili był dziwnie młodym. Uradowany i wzruszony dowodami czci i miłości Narodu, promieniał i gorzał duchem, a to podniecało i siły fizyczne. Głos był donośny, dźwięczny, wibrujący a słowa natchnione, ogniste i mocne. Słowo to było niejako syntezą wszystkiego, co w swej poezji wypowiadał przez całe życie, było oraz jakby testamentem jego duchowym. Sędziwy poeta mimo niezdrówia znalazł tyle sił, a raczej tak je potrafił w sobie wywołać, że na ogromne mnóstwo przesłanych mu wtedy listów i telegramów odpowiedział własnoręcznie, każdemu z osobna. Były to ostatnie wysiłki, ostatnie mocne bliski gasnącej lampy. Wkrótce popadł w niemoc, coraz bardziej wzdostająca, węgował tylko, aż dnia 19 września 1897 kochająca ręka syna Romana zamknęła mu powieki.

Od roku 1886 do 1894 miałam zaszczyt i szczęście korespondować z „Jeremim”. Listy jego nieczęste i niedługie, były jednak dziwnie bogate w swej treści. W samotności i ciszy swego eremu poeta zagłębiał się w Bogu i duszy własnej; wiara jego rosła do ogromnej potęgi i przenikała sobą każdą myśl, wszystkie uczucia, dusza cichła i ukojona się dziwnie, a słowo nabrało jakiegoś iście kaptańskiego namaszczenia, jakiejś wielkości duchowej obok niezmiernej prostoty, spokoju i prawdy.

Niewielka garstka tych pięknych listów znajdzie się kiedyś w Ossolineum.

W r. 1860 spędzałam wraz z moją Matką sierpień w Humieńcu koło Szczerca u pp. Ta deuszostwa Skolimowskich. Był to dom i bardzo dostatni i jeszcze bardziej po staropolsku, starszylachecku gościnni. Rzadko właściciele byli sami, zawsze był ktoś na dłuższy pobyt zaproszony i ktoś z sąsiedztwa i z dalszych okolic gość, a wszystkich witano otwartymi ramionami i podejmowano z rzadką hojnością. Dość powiedzieć, że się tam jadło — to także po staropolsku ponoś — tylko sześć razy dziennie: wcześniej pierwsze, o 11 sute drugie śniadanie, o 1-ej obiad z trzech potraw, o 4-tej owoce lub konfitury, o 6-tej kawa, albo herbata z licznymi przystawkami, o 9-tej kolacja. Wszystkie to szło po sobie porządnie, jak w dobrym zegarku, niemal na minutę oznaczoną. Dwór był parterowy nie wysoki, a duży, o mnóstwie pokoi, przeważnie bardzo dużych, a tak urządzonych, że każdemu tam było dobrze, wygodnie i swobodnie i dziwnie miło. Miał on werandę z wielkimi wazonami kwiatów, z hiszpańską wierzbą płaczącą u wejścia: tu się w pogodę spędzało popołudnia, stąd było zejście do ogrodu bardzo rozległego i pełnego najrozmaitszych kwiatów i krzewów swojskich i egzotycznych. Takiej ogromnej obfitości kwiatów, jak tam, nigdy w życiu nie widziałam, to też serdeczny gospodarz rozdawał je hojną dłońią.

(C. d. n.)

Zgromadzenie obywatelskie w sprawie 10-tej rocznicy Niepodległości.

W sali sesyjnej Województwa odbyło się w sobotę zgromadzenie obywatelskie w sprawie obchodu 10-tej rocznicy Niepodległości Polski. W zgromadzeniu wzięli udział przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych, rektorowie najwyższych Uczelni, przedstawiciele organizacji i stowarzyszeń. Zebranie zajął Wojewoda Gołuchowski podkreślając, że obchód ten powinien być poważny, godny wielkiego Państwa, a nadto historyczny ten moment powinien pozostawić trwałą pamiątkę dla przyszłych pokoleń. Mówca podniósł dalej, że zadaniem obywatelskiego zebrania będzie wybranie komitetu i sekcji, a rzeczą komitetu będzie opracowanie szczegółów programu. Zastępca Komisarza Rządu Frankowski przedstawił skład prezydium honorowego i przewodniczących sekcji. 1) Przewodniczący Wojewoda Gołuchowski. — Prezydium honorowe: Ks. arcyb. dr. Twardowski, ks. arcyb. Teodorowicz, ks. metrop. Szeptycki, pp. armii gen. Norwid-Neugebauer, Prezes Sądu Apelacyjnego Czerwiński, Komisarz Rządu prof. Nadolski, dowódca O. K. gen. Popowicz, rabin dr. Guttman. — Sekretarze generalni: 1) Marjan Dziędzielewicz, 2) mjr. Klink, 3) Franciszek Kirschner.

Przewodniczący sekcji szkolnej: kurator Pytlakowski, podsekcji odczytowej: prof. Chyliński. — Sekcji finansowej: dyr. Stefan Uhma. — Sekcji prasowej red. Laskownicki. — Sekcji artystycznej: dyr. Barwiński. — Sekcji obchodowej: Wicewojewoda Gronziewicz. — Podsekcji dekoracyjnej: inż. Łużecki. — Podsekcji pochodowej: prof. Chomici. — Sekcji obchodów programowych: starosta Eckhardt.

Wybór ten uchwalono przez akklamację. Następnie mjr. Klink przedstawił projekt programu obchodu.

W dniu 10 listopada b. r.: Od godziny 15-tej dekoracja gmachów i domów chorygwami o barwach narodowych, festonami i iluminacją. — O godzinie 18-tej: capstrzyk orkiestr wojskowych i cywilnych. Zbiórka orkiestr przed gmachem Województwa, poczem przemarsz z granic wyznaczonych ulicami miasta. W czasie capstrzyku wystrzelały armatnie z Cytadeli. Dnia 11 listopada b. r.: O godzinie 7-mej pobudka orkiestr wojskowych i cywilnych. W czasie pobudki, wystrzelały armatnie. — O godzinie 9-tej: nabożeństwo dziękczynne w świątyniach wszystkich wyznań. O godzinie 10-tej: uroczyste nabożeństwo dziękczynne w Bazylice Archikatedralnej, defilada przed pomnikiem Mickiewicza. — O godzinie 19.30: uroczyste przedstawienie w Miejskim Wielkim Teatrze. Jako trwała pamiątka tego obchodu ma być stworzony fundusz na budowę domu żołnierza.

Nad programem tym rozwinęła się obszerna dyskusja. Prez. Fryling stawia wniosek, ażeby łącznie z obchodem wydać broszurę określającą dorobek polski po roku 1918, oraz podkreślić zasługi i czyny Marszałka Piłsudskiego.

Generał Popowicz postawił wniosek, a by w godzinach popołudniowych urządzać obchody dla mas zamieszkałych w odległych dzielnicach miasta.

Kurator Pytlakowski przedstawił program obchodów urządzanych przez młodzież szkolną, przyczem zaproponował, czy by oprócz Domu Żołnierza Polskiego nie należało pomyśleć również o bursie imienia Piłsudskiego dla młodzieży bezdomnej, której rodzice mieszkają na prowincji, młodzież zaś tu we Lwowie mieszka w norach i zaułkach.

W rezultacie program przedstawiony uchwalono, poszczególne zaś wnioski odesłano do poszczególnych sekcji. Na tem zamknięto obrady. Wojewoda zaapelował do obecnych, ażeby wpsywali się do sekcji.

zakazu przyjmowania kobiet i dziewcząt do obsługi w lokalach, zajmujących się wyszynkiem win, wódek i piwa. Właścicielom tych lokali nie wolno będzie przyjmować kelnerek, na miejsca tych, które ustąpią. Zawód ten będą mogły wykonywać tylko wyjątkowo żony i córki właścicieli lokali najmniejszych, nieposiadających wynajętej obsługi.

Paryska „Comedia“ w Zakopanem.

Tygodnik „Comedia“, który od pewnego czasu znacznie się rozszerzył stając się wielkim organem polityczno-kulturalnym drukuje dłuższą korespondencję z Zakopanem Magdaleny Strowskiej, córki znanego profesora Sorbony, Fortunata Strowskiego. Opisałszy malowniczy strój góralski, autorka zaznacza, że Zakopane nie należy już jedynie do górall, należy również do działaczy politycznych, pisarzy i artystów. Jestto prawdziwe zdrojowisko. Posiada liczne wille, magazyny i olbrzymi hotel, który wznosi się w pobliżu dworca. W Zakopanem p. Strowska spotkała Kadera, Bandrowskiego, Struga, Skoczylasa i innych pisarzy i artystów. Mieszka tam wdowa po Reymonie i wdowa po Kasprowiczu, ku czci którego na Harendzie odsłonięto w roku przyszłym pomnik, powstały ze składek narodowych. Nad doliną Zakopiańską króluje wepaniały Giewont, rycerz śpiący, w którego rysach fantazja ludowa dopatrzyła się podobieństwa do Marszałka Piłsudskiego dookoła postaci którego snuje się powoli epopeja.

Sprawy gospodarcze.

Udział handlu w P. W. K. Zarząd Główny Powszechnej Wystawy Krajowej zatwierdził ostatecznie plan udziału w tej wystawie handlu według projektu, ustalonego przez Zarząd Grupy Handlowej Powszechnej Wystawy Krajowej. Plan ten przewiduje: 1) Zorganizowanie specjalnej ulicy handlowej, stanowiącej formę bezpośredniego udziału w wystawie firm kupieckich i sprzedawanych przez nie towarów, oraz mającej na celu zobrazowanie organizacji handlu w Polsce. Ulica handlowa ma być ulicą wzorowych sklepów i składów, wzorowych wystaw i wzorowej reklamy kupieckiej. 2) Stworzenie odrębnego działu handlu eksportowego, gdzie obok towaru eksportowego ma być pokazana organizacja jego wywozu. Dział ten ma reprezentować siłę naszej ekspansji handlowej na rynki zagraniczne. 3) Współdziałanie z Ministerstwem Przemysłu i Handlu w zakresie przygotowania działu dydaktycznego wystawy handlu, mającego zilustrować przy pomocy zestawień statystycznych, wykresów i t. p. eksportowy stan i rozwój handlu w Polsce. Poza to zorganizowane będą przy ulicy handlowej stoiska bazarowe oraz na całym terenie wystawowym różne kioski kupieckie. Wobec ostatecznego ustalenia programu wystawy handlu na Powszechnej Wystawie Krajowej Zarząd Grupy Handlowej wzywa ogół kupiectwa polskiego do wzięcia jaknajliczniej udziału w Powszechnej Wystawie Krajowej, by w tym generalnym przeglądzie twórczej pracy całego narodu w pierwszym dziesięcioleciu wskrzeszonej Polski dział handlu (był) naprawdę godną reprezentacją kupiectwa polskiego. Wszelkich informacji w sprawach, związanych z wystawą, udziela Komitet Wykonawczy Zarządu Grupy Handlowej, mający swą siedzibę w lokalu Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego, Warszawa, Szkołna 10, tel. 6-36; biuro Komitetu czynne jest codziennie z wyjątkiem wtorków od godz. 1.30 do 3.30.

Kantor wymiany w Zopotach, Na podstawie zezwolenia Ministerstwa Komunikacji uruchomiony został w Gdańskiej Dyrekcji Kolejowej na stacji Zopoty kantor wymiany dla wygody podróżnych, którzy dzięki temu mogą bezpośrednio na dworcu korzystać z jego usług, nie potrzebując szukać kantoru wymiany w mieście.

Wielka wystawa gołębi pocztowych na Powszechnej Wystawie Krajowej. Okręgowy Związek Hodowców Gołębi Pocztowych na D. O. K. VII organizuje przy współudziale P. W. K. wielką wystawę gołębi pocztowych. Do tej pory zgłoszono już 2,000 gołębi.

Wszczęświatowy konkurs kuchmistrzów podczas Powszechnej Wystawy Krajowej. Jak nam donoszą z kół zainteresowanych, kuchmistrzostwo polskie wystąpiło z wezwaniem do wszystkich kuchmistrzów Europy, zapraszając ich do wzięcia

cia udziału w konkursie wszechświatowym, mającym odbyć się w r. 1929 na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Z Giełdy.

GIEŁDA WARSZAWSKA.

Warszawa, 6 października 1928.

Doiry St. Zjednoczon.	8-88	8-90	8 86-75
Franki franc.	35-10	35-19	35 01
Belgia	123-90-00	124-21-00	123 51-00
Holandja	357-45	358-35	356 55
Kopenhaga	237-70	238-30	237 10
London	43-23-00	43-34-00	43-12
Nowy Jork	8-90	8-92	8-88
Paryz	34-85-50	34-94-00	34-75
Praga	26-42	26-48	26-36
Szwajcaria	171-56	171-99	171-13
Sztokholm	238-40	239-39	237-80
Wiedeń	125-33-00	125-70-00	125-08-00
Włochy	46-70-00	46-82	46-58
5% pożyczka konwersyjna	67-00		
pożyczka kolejowa konwersyjna	61-15		
pożyczka kolejowa	103-25		
pożyczka dolarowa	98-25		
dolarówka	95-00	94-00	94-50
8% listy zastawne Banku Gospod. Kraj.	94-00		
8% listy zastawne Banku Rolnego	94-00		
8% oblig. komun. Banku Gosp. Krajow.	94-00		

GIEŁDA WARSZAWSKA.

Warszawa, dnia 6 października 1928.

Bank Dysk.	134-50	Norblin	240-00
Bank Handl.	120-00	Ostrowiec I B	120 II 116
Bank Zachodni	32-50	Polsk	8-50
Bank Zw. Sp. Zar.	80-00	Rudzik	40-00
Spless	203-00	Strachowice	49-50
Węgiel	101-60	Zawiercie	29-25
Nobel	27-00	Borkowski	17-00
Lilpop Rau	38-75		

GIEŁDA KRAKOWSKA.

Kraków, dnia 5 października 1928.

Pharma	6.80	Chodorów	195
--------	------	----------	-----

GIEŁDA WIEDENSKA.

Wiedeń, dnia 5 października 1928.

Amsterdam	284-45	Bankverein	26-00
Belgrad	12-46-5	Bodenkredit	111-00
Berlin	169-97	Kreditanstalt	59-10
Bruksela	98-60	Anglobank	25-90
Budapeszt	123-83	Hipoteczny	95-00
Bukareszt	4-28	Kompas	0-81
Kopenhaga	189-10	Länderbank	33-20
London	34-41-50	Merkury	22-45
Madryt	115-50	Unionbank	—
Medjolan	37-18	Obrotowy	118-40
N. Jork	709-55	Kofej północna	11-21
Paryz	27-72	Złnowostowska	422-00
Praga	21-02	Czerniowce	79-20
Sofja	5-11	Austr. kol. p.	25-75
Sztokholm	189-70	Kofej połudn.	13-84
Warszawa	79-53-00-79-81	Goleśzów	316-00
Zurych	136-56	Cement	109-00
Amerykańskie	707-80	Browary	172-50
Niemieckie	168-70	Alpiny	44-05
Bułgarskie	168-85	Berg u. Hätten	829-00
Francuskie	27-67	Krupp	10-50
Włoskie	37-04	Poldi Hütte	175-25
Jugosłowiańskie	12-43	Prager Eisen	398-75
Polskie	79-73	Rima	127-00
Czeskie	20-99	Skoda	282-75
Węgierskie	123-83	Siersza	14-60
Szwajcarskie	136-20	Sitosa	0-05
Angielskie	34-35	Zieleniewski	109-00
Holenderskie	—	Apollo	180-30
Rumuńskie	4-29 1/2	Fanto	8-80
Belgijskie	—	Karpaty	27-00
Renta majowa	0-745	Galicja	72-50
Renta lutowa	0-741	Nafta	38-40
Renta koronowa	0-716	Schodnica	10-20
Dunaj S. Adria	85-45	Kankawa	—
Tureckie	32-10	Bank Małop.	—

GIEŁDA ZURYCHSKA.

Zurych, dnia 5 października 1928

	Otwarcie	Zamknięcia
Paryz	—	20-30-00
London	—	25-19-50
Nowy Jork	—	5-19-60
Belgia	—	72-18
Włochy	—	27-21
Hiszpanja	—	84-75
Holandja	—	208-40
Berlin	—	123-25
Wiedeń	—	73-10-00
Sztokholm	—	139-00
Oslo	—	138-50-00
Kopenhaga	—	138-50-00
Sofja	—	3-75
Praga	—	15-40
Warszawa	—	58-25
Budapeszt	—	90-60-00
Białogrod	—	9-13
Ateny	—	6-75
Konstantynopol	—	2-69
Bukareszt	—	3-15
Helsingfors	—	13-07 1/2
Buenos Aires	—	218-75

GIEŁDA PARYSKA.

Paryz, dnia 5 października 1928.

London	124-10	Holandja	1026-25
N. Jork	25-60	Praga	75-80
Belgia	355-50	Rumunja	15-50
Włochy	134-65	Niemcy	609-00
Szwajcaria	492-50	Wiedeń	360-00

GIEŁDA LONDYSKA.

London, dnia 5 października 1928.

N. Jork	484-84	Niemcy	20-358
Holandja	1209-31	Szwajcaria	25-19
Francja	124-07	Praga	163-58
B. Iglja	34-892	Wiedeń	34-45
Włochy	92-58	Warszawa	43-25

Redaktor naczelny i odpowiedzialny: Dr. MARCELI SZAROTA.

ZE ŚWIATA.

LOTNICZKA ANGIELSKA ZDOBYWA REKORD WYSOKOŚCI.

Znana lotniczka angielska Lady Heath, w niedzielę p. Elliott Lynn, latając onegdaj nad Anglią w Croydon na aparacie z silnikiem „Cirrus”, osiągnęła wysokość około 30 km. lub przeszło 26.000 stóp. Wysokość osiągnęła, znajdując się w ogniu aparatu. W tym czasie przed nią znajdował się barograf. Dodać należy, że poprzednio brama przez lotników angielskich nie przekraczały 20.000 stóp. Ostatni rekord wysokości w tych granicach zdobył lotnik-kapitan de Havilland. Niepodważalnym oficjalnym rekordem wysokości, zdobytym w Anglii w pierwszych latach powstania, było 30.000 stóp. Taką wysokość osiągnął kpt. Lang na aparacie „miotaczu” systemu „de Havilland Napier”.

BOJKOT „L'AMI DU PEUPLE“ NA WĘGRZECH.

Pismu paryskiego „króla perfum”, Coty'ego, „L'Ami du Peuple”, został odebrany na zlecenie rządu węgierskiego dekretem w Budapeszcie i innych miastach Węgierskich bojkot powszechny wyrobów perfumeryjnych Coty'ego. Bojkot ten i zakaz sprzedaży pisma Coty'ego wywołane zostały na Węgrzech tem, że „L'Ami du Peuple” skrytykował ostro żądania Węgrów w sprawie rewizji traktatu w Trianon, oraz dotychczas przyjaźni z Włochami.

KOLONJA DLA BEZDOMNYCH Z CZASÓW ŚREDNIOWIECZA.

W czasach średniowiecza również istniał głód mieszkaniowy i nie brak było bezdomnych. Świadczy o tem ufundowana w XVI wieku koła Augsburga w Niemczech prawdopodobnie pierwsza tego rodzaju „kolonia dla bezdomnych”. Fundatorem jej był zamożny kupiec, Jakób Fugmiesznik, przeważnie mieszkających w ciemnych i niehygienicznych lokalach, zbudował on własnym kosztem wielką kolonię, złożoną ze 106 domów jednorodzinnych i oddał je w wieczyste posiadanie biednym rzemieślnikom, pod warunkiem opanowania niewielkiego czynszu rocznego. Utworzył w ten sposób fundację, której opłacał tych domów zapisał również wielką część majątku. Obecnie Augsburg. Dochody z gruntów i domów przeznaczonych zostały na utrzymanie i rozbudowę tej pierwszej w Europie fundacji mieszkaniowej.

REKORD LOTU DYSTANSOWEGO.

Międzynarodowy Związek Lotniczy (Fédération Aéronautique internationale) zatwierdził następujący wyczyn lotniczy, jako rekord światowy: lot dokonany od 3-go do 5-go lipca r. b. z Rzymu do Toures przez pilotów włoskich A. Farrarin i C. del Prete na samolocie włoskim Savoia Marchetti S. 64 wyposażonym w silnik typu Fiat MK. Przejście przeleciała przez lotników bez lądowania wyniosła 7.188 km. Poprzedni rekord długości lotu dzierżyli Amerykanie Chamberlin i Lewin, którzy, jak wiadomo, przelecieli z New Yorku do Europy (6.294 km.).

ORKIESTRA BEZ DYRYGENTA.

W Berlinie odbył się pierwszy występ lipskiej orkiestry symfonicznej. Występ ten był pod tym względem niezwykły, że orkiestra grała sama, bez dyrygenta. Publiczność przekonała się ze zdziwieniem, że orkiestra grała doskonale.

Czyżby to miało znaczyć, że w przyszłości kapelmistrz wogóle będzie zbędny. Z pewnością, nie!

Niemożliwa jest przecież żadna kolektywna praca bez kierunku, nadawanego przez jednostkę, obdarzoną wolą i inwencją. Możliwy już jest fakt, że jednostka taka, nauczywszy orkiestrę, usuwa się w ostatniej chwili, ale i tu rezultat niezawsze może być dobry.

Sluchacze niezwykłego koncertu mieli możność zauważyć, że orkiestra bez kapelmistrza czuła się mniej swobodnie niż z kapelmistrzem.

Jeden jest tylko wypadek, w którym lepiej jest, gdy orkiestra gra sama. Wówczas, gdy dyrygent jest zły!

NIE BĘDZIE KELNEREK W ANGLJI.

Ekspenymnt dopuszczenia kobiet do pracy w charakterze kelnerek w lokalach wyszynkowych dał w Anglii naogół ujemne wyniki, kończące z solidną angielską moralnością. Toteż ostatnio w parlamencie angielskim postawiono wniosek, domagający się zniesienia żeńskiej obsługi w lokalach wyszynkowych. Wnioskodawcy przytaczają cały szereg poważnych argumentów i żądają nie natychmiastowego i całkowitego zniesienia obsługi żeńskiej, co doprowadziłoby do pozbawienia pracy wielkiej liczby kobiet, lecz stopniowego ograniczania wpływu kobiet do pracy w charakterze kelnerek. Wniosek projektuje wprowadzenie od roku 1929

